Lietas Nr. A420221214
Lietas arhīva Nr. AA43-2741-14/5

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2014.gada 8.jūlijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:

tiesnesis referents V.Poķis,

tiesneses M.Osmane un A.Šteinberga

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz pieteicējas /pers. B/ aizbildnes /pers. C/ pieteikumu par Rīgas bāriņtiesas 2014.gada 15.janvāra lēmuma Nr.1-6/98 atcelšanu, sakarā ar pieteicējas aizbildnes /pers. C/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2014.gada 24.aprīļa spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas bāriņtiesas (turpmāk – Bāriņtiesa vai atbildētāja) 2008.gada 4.aprīļa lēmumu Nr.1-6.1/868 /pers. D/ atņemtas /pers. B/ aprūpes tiesības, jo bērns atradās veselībai un dzīvībai bīstamos apstākļos mātes narkotisko vielu atkarības dēļ.

Ar Bāriņtiesas 2008.gada 26.novembra lēmumu Nr.1-6/2597 par bērna aizbildni iecelta /pers. C/, savukārt ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2012.gada 31.janvāra spriedumu bērna mātei atņemtas bērna aizgādības tiesības.

[2] Ar Bāriņtiesas 2014.gada 15.janvāra lēmumu Nr.1-6/98 (turpmāk - Lēmums) bērnam atļauts uzturēties bērna mātes ģimenē bez nakšņošanas līdz 2014.gada 15.jūlijam, sākotnēji pirmos trīs mēnešus bērnam tiekoties ar māti trešās personas klātbūtnē.

Lēmumā atbildētāja konstatēja, ka bērna māte sadarbojas ar Rīgas sociālo dienestu, lai risinātu ģimenē esošās problēmas, kā arī pilda visus Rīgas sociālā dienesta sniegtos norādījumus. Psihologa atzinumā norādīts, ka bērna tikšanos ar māti sākotnēji vēlams nodrošināt psihologa klātbūtnē, kā arī bērna mātei ieteikts turpināt apmeklēt psihologa vai psihoterapeita konsultācijas. /pers. K/ārsta prakses, VSIA „Psihiatrijas un narkoloģijas centrs", kā arī E.Gulbja Laboratorijas sniegtā informācija apliecina, ka bērna mātes veselības stāvoklis ir atbilstošs, lai viņai varētu uzticēt nepilngadīga bērna aprūpi. Savukārt Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk - VSAA) un SIA „/Nosaukums/" sniegtā informācija apliecina, ka bērna mātei ir darba attiecības un viņa saņem regulārus ienākumus.

Bāriņtiesas darbinieks, veicot dzīves vietas apstākļu pārbaudi bērna mātes dzīvesvietā /adrese/, konstatēja, ka dzīvesvietā ir atbilstoši apstākļi, lai tajā varētu uzturēties nepilngadīgs bērns. Bērna māte piekrita apmeklēt vecāku apmācības programmu „Bērnu emocionālā audzināšana", kā arī tam, ka sākotnējā tikšanās ar meitu notiek psihologa klātbūtnē. Tā kā bērna māte ir izteikusi apņemšanos vērsties tiesā ar prasības pieteikumu par bērna aizgādības tiesību atjaunošanu, bērna un mātes saskarsmes nodrošināšana ir būtiska, lai atjaunotu emocionālo saikni starp vecāku un bērnu.

[3] 2014.gada 14.februārī Administratīvajā rajona tiesā saņemts bērna aizbildnes /pers. C/ pieteikums par Lēmuma atcelšanu.

Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Pieņemot Lēmumu, Bāriņtiesa ņēma vērā tikai tos argumentus, kas norādīja par labu bērna mātei, Lēmums pamatots vienīgi ar bērna mātes solījumiem un cerību, ka māte izmainīs savu dzīvesveidu un vērtības.

[3.2] /pers. D/ par noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu ir sodīta vairākkārtīgi. Starplaikos starp sodu izciešanu bērna māte ne satikās ar

bērnu, ne arī izrādīja vēlmi bērnu materiāli atbalstīt, kaut arī strādāja algotā darbā. Minētais, /pers. C/ ieskatā, liecina par bērna mātes vienaldzīgo attieksmi pret saviem vecāka pienākumiem.

[3.3] Bērnam nav nekādas saiknes ar māti, bērns baidās no tikšanās ar māti. Pēc tikšanās ar māti bērns kļūst nervozs, ir nepieciešams vērsties pēc palīdzības pie psihologa. Savukārt bērna mātei nav ne mazākās izpratnes par to, cik saudzīgi jāizturas pret bērna emocionālo stāvokli.

[3.4] Bērna uzturēšanās /pers. D/ ģimenē var apdraudēt bērna tikumisko un intelektuālo attīstību. Katra bērna tikšanās ar māti beidzas ar bērna emocionāli psiholoģisko stresu. Bērns nevēlas pavadīt laiku ar māti. Turklāt bērna māte maldina Bāriņtiesu attiecībā par savu dzīvesvietu, kā arī darba attiecībām. Bērna māte nav izteikusi vēlmi materiāli atbalstīt bērnu.

[4] Bāriņtiesa rakstveida paskaidrojumā tiesai norāda, ka pieteicējas pieteikumu neatzīst un papildus Lēmumā minētajiem argumentiem norāda turpmāk minēto.

[4.1] /pers. C/, lūdzot atcelt Lēmumu ar mērķi aizliegt mātei satikties ar bērnu, neizprot bērna vajadzības un labākās intereses, jo šāda rīcība konkrētajos faktiskajos apstākļos ir pretrunā bērna interesēm un likumiskajām tiesībām un varētu radīt negatīvas sekas bērna emocionālajam stāvoklim, jo, pirmkārt, bērns jau ir iesaistīts konfliktsituācijā un izjūt emocionālu diskomfortu, otrkārt, bērnam būtu liegta iespēja atjaunot bērna un mātes attiecības. Turklāt minētais ir pretrunā bērna paustajai vēlmei satikties ar māti.

[4.2] Tas, ka uz Lēmuma pieņemšanas brīdi joprojām pastāvēja apstākļi, kas apdraudēja bērna drošību, ir pieteicējas subjektīvais viedoklis, kas nav pamatots ar pierādījumiem lietā. Apstākļi, kad bērns atradās nelabvēlīgā situācijā un netika nodrošināta bērna aprūpe, pastāvēja, bet uz Lēmuma pieņemšanas dienu situācija bija mainījusies. Bērna mātes izdarītie administratīvie pārkāpumi, kuri nebija saistīti ar bērna aprūpes pienākumu nepildīšanu, un kriminālsodāmības nevar būt par pamatu bērna tiesību ierobežošanai uz saskarsmi ar vecāku visu turpmāko dzīvi, ja lietas faktiskie apstākļi mainās un vecāks izprot un spēj nodrošināt un ievērot bērna labākās intereses. Lai gan noskaidrots, ka māte nepilda savu pienākumu maksāt uzturlīdzekļus bērna uzturēšanai, tomēr šis arguments nevar būt par pamatu un nav samērīgs, lai liegtu bērnam tiesības uz saskarsmi ar vecāku.

[4.3] Lēmums pieņemts, pamatojoties nevis uz bērna mātes sniegtajiem paskaidrojumiem, bet gan uz visiem Bāriņtiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem, izvērtējot tos kopsakarā un prioritāri ņemot vērā bērna vislabākās intereses.

Normatīvie akti neparedz to, kāda informācija Bāriņtiesai ir obligāti jāpieprasa, pieņemot lēmumu par bērna uzturēšanos vecāka ģimenē. Nepamatoti ir uzskatīt, ka Bāriņtiesa nav ievērojusi objektīvās izmeklēšanas principu, jo Bāriņtiesa, sagatavojot lietu izskatīšanai, tostarp izprasīja informāciju no valsts un pašvaldības institūcijām, tajā skaitā ģimenes lietā iesaistītiem speciālistiem, lai saņemtu dokumentāru apliecinājumu par bērna mātes spējām, prasmēm, izrādīto interesi par bērna aprūpi un audzināšanu, tāpat par veselības stāvokli, sodāmībām, administratīvajiem pārkāpumiem, kā arī raksturojumu no darbavietas. Tādējādi Bāriņtiesas rīcībā bija pietiekama informācija pamatota Lēmuma pieņemšanai.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2014.gada 18.februāra lēmumu nolemts lietā kā trešo personu bez patstāvīgiem prasījumiem atbildētājas pusē pieaicināt bērna māti.

Savukārt Bāriņtiesa ar 2014.gada 11.marta lēmumu Nr.1-6/634, pamatojoties uz Civillikuma 267.pantu, iecēla /pers. N/ par /pers. B/ (pirms uzvārda maiņas /pers. B/) sevišķu aizbildni bērna tiesību un interešu aizsardzībai un pārstāvībai administratīvajā lietā Nr.A420221214.

[6] Ar Administratīvās rajona tiesas 2014.gada 24.aprīļa spriedumu /pers. B/ aizbildnes /pers. C/ pieteikums noraidīts.

Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[6.1] No lietas materiāliem izriet, ka bērna mātei ir atņemtas bērna aizgādības tiesības, jo bērna māte nav pildījusi likumā noteiktos vecāku pienākumus pret savu bērnu. Tā kā šobrīd bērnam ir iecelts aizbildnis, pie kura bērns pastāvīgi dzīvo, lietā ir noskaidrojams, vai bērna interesēs ir veidot personiskas attiecības un uzturēt kontaktu ar māti.

[6.2] Vērtējot bērna mātes personību, tiesa konstatēja turpmāk minēto.

[6.2.1] Bērna māte no 2003.gada 11.novembra līdz 2012.gada 28.martam ir izdarījusi vairākus administratīvos pārkāpumus, par ko ir administratīvi sodīta. Administratīvie pārkāpumi saistīti ar narkotisko un psihotropo vielu neatļautu iegādāšanos un glabāšanu nelielā apmērā, šo vielu lietošanu, bez nolūka to realizēt, policijas kontroles noteikumu pārkāpšanu, par ļaunprātīgo nepakļaušanos policijas darbinieka, pašvaldības policijas darbinieka, robežsarga vai zemessarga, kā arī karavīra likumīgajam rīkojumam vai prasībai, kad viņi izpilda sabiedriskās kārtības sargāšanas vai dienesta pienākumus, kā arī par dzīvošanu bez derīga dokumenta. Minētos faktus apliecina Iekšlietu ministrijas Informācijas centra Integrētās informācijas sistēmas apakšsistēmas „Administratīvie pārkāpumi" 2013.gada 5.decembra izdrukā par /pers. D/ norādītais (*lietas 123.-143.lapa*).

[6.2.2] Pret bērna māti ierosinātas vairākas krimināllietas, viņa ir izcietusi brīvības atņemšanas sodu ieslodzījuma vietā. Bērna māte 2012.gada oktobrī notiesāta ar brīvības atņemšanu uz sešiem mēnešiem un astoņām piespiedu darba stundām par zādzību, krāpšanu vai piesavināšanos nelielā apmērā. Bērna māte nav kriminālī sodīta par noziedzīgu nodarījumu pret nepilngadīgu personu Minēto apliecina Iekšlietu ministrijas Informācijas centra Integrētās iekšlietu informācijas sistēmas Sodu reģistra Noziedzīgus nodarījumus izdarījušās personas sadaļas 2013.gada 10.decembra izdruka (*lietas 145.-148.lapa*).

[6.2.3] Lietā ir Valsts probācijas dienesta Rīgas teritoriālās struktūrvienības vēstule, kurā informēts, ka bērna māte 2011.gada 6.aprīlī iesniedza iesniegumu par izlīguma organizēšanu ar starpnieka palīdzību kriminālprocesā Nr.11094031511, bet 2011.gada 18.aprīlī saņemta informācija, ka kriminālprocesā cietušais atsakās no izlīguma ar bērna māti. Bērna māte nav Valsts probācijas dienesta uzraudzībā (*lietas 149.lapa*).

[6.2.4] Lietā ir biedrības „Skalbes" Krīžu un konsultāciju centra „Skalbes" (turpmāk - Krīzes centrs) psihologa atzinums par psiholoģiskās izpētes rezultātiem. Krīzes centra psihologa atzinumā minēts, ka bērna mātei daļēji strukturētās intervijas laikā ir atklājušies sievietes resursi, kuri palīdzēs atjaunot kontaktu ar bērnu, kā, piemēram, gatavība ar bērnu kontaktu atjaunot pakāpeniski, netraumējot bērna psihi, gatavība risināt konfliktsituāciju ar bērna aizbildni. Psiholoģiskās izpētes laikā bērna māte pauž neatbilstošu izpratni par bērna emocionālo attīstību un vajadzībām. Verbāli bērna māte pauda daļēji atbilstošu izpratni par bērna disciplinēšanas stratēģijām. Psiholoģiskās izpētes laikā bērna mātei novērotas tādas aizsargreakcijas, kā noliegšana un idealizācija, kas var radīt potenciālas grūtības objektīvi novērtēt situāciju, savstarpējās attiecības ar bērnu un savas bērnu audzināšanas prasmes un tādēļ bērna mātei rekomendēts apmeklēt vecāku apmācību programmu „Bērnu emocionālā audzināšana". Bērna mātes personības testa rezultāti liecina, ka sievietes resursi ir ekstraversija, draudzīgums, mērķtiecība un neatlaidība, kas saskan ar bērna mātes apņēmību veikt visu nepieciešamo, lai atgūtu bērnu. Vienlaikus enerģijas un aktivitātes līmenis norāda, ka bērna māte nespēj pilnībā aptvert tādus faktorus, kā, piemēram, bērna iespējamo nevēlēšanos dzīvot kopā ar māti. Izpētes rezultāti norāda, ka bērna mātei var būt grūti saskatīt savu atbildību noteiktās situācijās, viņa var saredzēt savus trūkumus, bet vienlaikus nesaskatīt savu ilgstošo nerūpēšanos par meitu. Krīzes centra psihologs savā atzinumā norādīja, ka nebija iespējams novērot bērna mātes mijiedarbību ar bērnu, līdz ar to bērna mātes pašreizējo bērna audzināšanas spēju un aprūpes prasmju novērtēšana bija iespējama tikai daļēji. Bērna māte ir motivēta atjaunot kontaktu ar bērnu. Psihologa atzinumā bērna mātei ieteikts turpināt apmeklēt psihologa vai psihoterapeita konsultācijas, iespēju robežās vēlams izvērtēt mātes mijiedarbību ar bērnu, izvērtēt nepieciešamību motivēt bērna māti apmeklēt ārsta - narkologa vai atkarību profilakses speciālista konsultācijas un sākotnēji tikšanos ar bērnu nodrošināt bērna uzticamības personas klātbūtnē (*lietas 153.-155.lapa*).

[6.2.5] Lietā ir E.Gulbja Laboratorijas Testēšanas pārskata Nr.7074036 izraksta kopija, kurā apliecināts, ka bērna mātes organismā nav konstatētas atkarību izraisošas vielas (*lietas 151.lapa*) un Testēšanas pārskata Nr.6864542 izraksta kopija, kurā norādīts, ka bērna mātei seksuāli transmisīvas saslimšanas nav konstatētas (*lietas 98.lapa*). Savukārt /pers. K/ ārsta prakses izsniegtais izraksts no ambulatorās pacienta medicīniskās kartes apliecina, ka bērna mātes veselības stāvoklis ir labs, hronisku saslimšanu nav (*lietas 77.lapa*).

[6.2.6] Lietā ir bērna mātes darba līguma ar SIA „/Nosaukums/" kopija, kas apliecina, ka bērna māte minētajā uzņēmumā strādā par pārdevēju konsultanti (*lietas 80.-81.lapa*). SIA „/Nosaukums/" tirdzniecības direktores sniegtajā raksturojumā par bērna māti norādīts, ka viņa uzņēmumā strādā no 2013.gada 5.oktobra. Līdz šim bērna māte sevi parādījusi, kā atbildīga un uzņēmīga darbiniece, kura ir spējīga veiksmīgi pildīt savus darba pienākumus, labprāt palīdz veikt darba pienākumus arī ārpus sava darba laika, attiecībās ar darba kolēģiem ir līdzsvarota, pieklājīga, izpalīdzīga (*lietas 156.lapa*).

[6.2.7] Lietā ir bērna mātes dzīvokļa īres līguma kopija, kurā apliecināts, ka bērna māte ir dzīvokļa /adrese A/, īrniece, līgums noslēgts līdz 2014.gada 25.oktobrim (*lietas 99.-100.lapa*).

[6.2.8] Lietā ir autoskolas „Mustangs" līguma par apmācību Nr.38708 kopija, kurā norādīts, ka bērna māte sākusi apmeklēt autovadītāja kursus (*lietas 78.lapa*).

[6.2.9] Lietā ir VSAA vēstule, kurā informēts par bērna mātes apdrošinātās personas iemaksām no 2012.gada oktobra. Bērna māte nav VSAA uzskaitē kā pakalpojumu saņēmēja.

[6.2.10] Lietā ir VSIA „Psihiatrijas un narkoloģijas centrs" Psihiatriskās palīdzības dienesta vēstule, kurā norādīts, ka bērna māte nav minētā dienesta Ambulatori konsultatīvās nodaļas uzskaitē. Bērna māte 2004.gadā atkārtoti (divas reizes) ārstējās stacionārā saistībā ar adaptācijas traucējumiem alkohola reibumā ar suicidālu mēģinājumu (*lietas 91.lapa*).

[6.2.11] Lietā ir Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Rīgas Teikas iecirkņa 2011.gada 8.jūnija vēstules kopija, kurā atteikts uzsākt kriminālprocesu saistībā ar pieteicējas iesniegumu par viņas pastāvīgo konfliktu ar bērna māti (*lietas 72.lapa*).

[6.2.12] Lietā ir /pers. C/ 2013.gada 17.oktobra iesniegums, kurā informēts, ka bērna māte, ciemojoties pie bērna aizbildnes ģimenē, uzvedās neadekvāti. Iesniegumā, /pers. C/ pauda viedokli, ka viņai kā bērna aizbildnei ir tiesības atteikt bērna mātei tikties ar bērnu, gadījumā, ja māte ciemos ierodas narkotisko vielu reibumā. Pēc bērna mātes apciemojumiem 2010.gadā, bērnam bija veselības problēmas emocionālā stresa rezultātā. Bērna māte ciemošanās laikā ar bērnu nespēlējās un nesarunājās ar bērnu. Aizbildne informēja, ka bērna māte bērna aprūpē neiesaistās, nav interesējusies par bērna izglītību un veselības aprūpi. Arī šobrīd par bērnu neinteresējas (*lietas 93.-94.lapa*).

[6.2.13] Lietā ir /pers. M/ ārsta prakses pediatrijā vēstule, kurā norādīts, ka bērns minētās ārsta prakses uzraudzībā ir no 2009.gada. Bērna veselības aprūpi nodrošina aizbildne – /pers. C/. Bērnam 2011.gadā bija epizodiska enurēze, kas, pēc aizbildnes sniegtās informācijas, sākās pēc psihoemocionāla stresa. Aizbildnes dzīves apstākļi ir labi, bērnam tiek nodrošināts viss nepieciešamais (*lietas 86.lapa*). Lietā ir ambulatorā pacienta medicīnas kartes kopija par bērnam veiktajiem izmeklējumiem saistībā ar veselības problēmām 2011.gadā (*lietas 104.-108.lapa*).

[6.2.14] /pers. C/ nevēlas, lai bērns tiktos ar māti. Māte bērnu nav apciemojusi jau divus gadus, lai gan aizbildnes dzīvesvieta bērna mātei ir zināma, finansiālu atbalstu bērna uzturēšanā nesniedz. /pers. C/ pauda viedokli, ka tikšanās ar māti bērnam varētu radīt emocionāla rakstura pārdzīvojumus. Minēto apliecina 2013.gada 17.oktobra saruna ar Bāriņtiesas darbinieku (*lietas 95.lapa*). Bērns neatceras, kad pēdējo reizi tikās ar savu māti. Bērns pauda viedokli, ka vēlas, lai māte viņu apciemo, bet ciemoties mātes ģimenē bērns nevēlas. Mātesmāti bērns neatceras. Minēto apliecina 2013.gada 17.oktobrī saruna ar Bāriņtiesas darbinieku (*lietas 97.lapa*).

[6.2.15] Rīgas sociālā dienesta darbiniece informēja Bāriņtiesu, ka Rīgas sociālais dienests piedāvās bērna mātei atkarību

profilakses speciālista konsultācijas. Bērna māte ir atteikusies no ekspertīzes, kas varētu apliecināt, ka viņa šobrīd narkotiskās vielas nelieto. Minēto apliecina 2013.gada 22.novembra sarunas protokols (*lietas 118.lapa*).

[6.2.16] Lietā ir Rīgas sociālā dienesta 2013.gada 28.oktobra vēstule Nr. RSD-13-1582-dv, kurā norādīts, ka bērna māte Rīgas sociālā dienesta Ziemeļu rajona nodaļas sociālo darbinieku redzeslokā nav bijusi. Sociālā dienesta darbinieki veica dzīves apstākļu apsekošanu, kuras laikā konstatēja, ka sadzīves apstākļi ir atbilstoši, lai tajos uzturētos nepilngadīgs bērns. Bērna māte informēja sociālo darbinieku, ka tiks mainīta dzīvesvieta, lai sadzīves apstākļi būtu piemērotāki bērna vajadzībām. Bērna māte piekrita sadarboties ar sociālo dienestu un apmeklēt psihologa konsultācijas, lai veiktu padziļinātu psiholoģisko izpēti saistībā ar viņas spējām audzināt nepilngadīgu bērnu (*lietas 102.lapa*).

[6.2.17] Bāriņtiesas darbinieks veica dzīves apstākļu pārbaudi bērna mātes faktiskajā dzīvesvietā /adrese/, kuras laikā konstatēja, ka bērna māte dzīvo divistabu dzīvoklī ar ērtībām. Viena no istabām tiks iekārota bērna vajadzībām. Šobrīd ir iekārtota tā istaba, kurā dzīvo viņa pati. Bērnam paredzētā istabā ir sadzīviska nekārtība. Dzīvesvietā tiks veikts kosmētiskais remonts. Dzīvesvietā ir atbilstoši apstākļi, lai tur varētu uzturēties nepilngadīgs bērns. Minēto apliecina 2013.gada 6.novembra dzīves apstākļu pārbaudes akts (*lietas 110.lapa*).

[6.2.18] Bāriņtiesas sēdē 2014.gada 15.janvārī bērna māte pauda viedokli, ka piekrīt Krīzes centra psihologa sniegtajām rekomendācijām sākotnēji ar bērnu tikties trešās personas klātbūtnē. Bērna māte sāks apmeklēt vecāku apmācību programmu „Bērnu emocionālā audzināšana". Bērna māte ar bērnu nav tikusies, jo aizbildne neļauj tikties ar bērnu. Bērna māte ar bērnu pēdējo reizi tikās 2011.gada janvārī, savukārt no ieslodzījuma vietas tika atbrīvota 2012.gadā. Bērna māte mēģināja vienoties ar /pers. C/ par tikšanos ar bērnu, uz ko /pers. C/ atbildēja ar atteikumu. Pēdējā laikā bērna māte nav mēģinājusi sazināties ar /pers. C/, jo, gadījumā, ja pēc vienošanās ar /pers. C/, viņa tiktos ar bērnu, pēc tam tiktu stāstīts, ka bērns ir kļuvis nervozs. Ar /pers. C/ bērna mātei nav savstarpēja kontakta. /pers. C/ neļauj bērna mātei tikties ar bērnu, jo uzskata, ka viņa joprojām lieto narkotikas. Bērna māte īrē divistabu dzīvokli, kurā viena istaba paredzēta bērna vajadzībām. Minētajā dzīvesvietā bērna māte dzīvo viena. Bērna māte paskaidroja, ka sadarbojas ar Rīgas sociālo dienestu, pilda visus vienošanās nosacījumus, kā arī piekrīt mediācijas sesijai kopā ar aizbildni (*lietas 157.-161.lapa*).

[6.3] Novērtējusi iepriekš konstatētos faktus par bērna mātes un bērna savstarpējo saskarsmi, kā arī bērna mātes personības raksturojumu, tostarp psihologa atzinumā minēto, tiesa atzina, ka konkrētās lietas apstākļi liecina, ka bērna māte apzinās izveidojušos situāciju ģimenē un ir veikusi darbības, lai to risinātu bērna interesēm atbilstošā veidā. Bērna māte kopš 2013.gada marta strādā algotu darbu, nodrošina sev un bērnam dzīvesvietu, kurā ir labvēlīgi apstākļi nepilngadīga bērna pilnvērtīgai fiziskajai un intelektuālajai attīstībai bērna uzturēšanās laikā. Nav konstatētas bērna mātes atkarības problēmas, bērna māte sadarbojas ar Sociālo dienestu un apmeklē psihologa konsultācijas.

[6.4] No Krīzes centra psihologa sniegtā atzinuma izriet, ka, ņemot vērā, ka bērna māte ilgstoši nav tikusies ar bērnu, kā arī neilgu laiku rūpējusies par bērnu, mātes izpratne par vecāka lomu un bērna audzināšanu tiek uzrādīta kā nepietiekami atbilstoša. Tāpat bērna māte nespēj pilnībā aptvert tādus faktorus kā, piemēram, bērna iespējamo nevēlēšanos dzīvot kopā ar viņu. Vienlaikus minētajā psiholoģiskajā izpētē norādīts, ka kontakta ar bērnu atjaunošana tiek uzrādīti bērna mātes resursi, proti, gatavība ar bērnu kontaktu atjaunot pamazām, netraumējot bērna psihi. Tiesai nav pamata neatzīt Krīzes centra psihologa sniegto atzinumu, kurā kopumā norādīts uz to, ka bērna māte ir motivēta atjaunot kontaktu ar bērnu. Turklāt arī bērns ir paudis viedokli, ka vēlas, lai māte viņu apciemo, bet ciemoties mātes ģimenē bērns nevēlas. Bērnam ir tiesības uz personiskām attiecībām un kontaktu ar māti, līdz ar to lietā iepriekš konstatētie apstākļi un izdarītie secinājumi norāda uz to, ka konkrētajā gadījumā bērna interesēs nav pamata minēto tiesību ierobežošanai.

[6.5] Tiesa atzina, ka Bāriņtiesa bērna norādīto vēlmi tikties ar māti, bet nevēlēšanos uzturēties pie mātes, ir ņēmusi vērā un attiecīgi vērtēja, ņemot vērā bērna vecumu un brieduma pakāpi. Bērna viedoklis liecina par to, ka bērns nevēlas zaudēt kontaktu ar māti. Lai atjaunotu bērna kontaktu ar māti, ir nepieciešams ilgstošs laika periods, bērnam pamazām jāpierod pie mātes klātbūtnes, lai justos droši. Turklāt vienīgi tikšanās ar māti laikā būs iespējams novērot patieso bērna vēlmi tikties ar māti un izdarīt secinājumus par personisku attiecību veidošanos starp bērnu un māti.

[6.6] Lai secinātu, ka bērns var uzturēties pie mātes, ir jākonstatē, ka māte spēj nodrošināt bērna aprūpi, jo uzturēšanās ir cieši saistīta ar bērna aprūpi, kā arī spēju radīt bērnam emocionāli labvēlīgu vidi.

Ņemot vērā, ka bērna māte ilgu laika posmu nesatikās ar bērnu, kā arī nav rūpējusies par bērnu, turklāt starp māti un bērnu nepastāv emocionālā piesaiste, bet uzturēšanās ir garāks laika posms, kā arī, lai noskaidrotu mātes spējas realizēt labas saskarsmes prasmes ar bērnu un nodrošināt bērnam apstākļus, kas nekaitēs bērna veselībai un attīstībai, tiesa atzina, ka sākotnēji ir nepieciešams veikt sagatavošanās pasākumus šajā sakarā. Bērna uztverē viņa ģimeni pārstāvēja tie cilvēki, kas bija viņam blakus ikdienā - aizbildne un viņas ģimene. Bērna emocionālā saikne ar māti bija vāja, par kopā ar māti pavadīto laiku bērnam konkrēto atmiņu nebija, tādējādi bērns šobrīd nevar paust konkrētu viedokli par māti un saskarsmi ar viņu. Tiesa pievienojās Bāriņtiesas secinātajam, ka konkrētajā gadījumā, kad bērns ir iesaistīts aizbildnes un mātes konfliktā, kas ir veicinājis un izveidojis bērna uztveri un attieksmi, nav pieļaujama situācija, ka turpmāk arvien vairāk tiek zaudēta mātes un bērna emocionālā piesaiste un netiek atjaunota saskarsme, jo bērna personības attīstībā svarīga loma ir attiecības ar vecākiem.

[6.7] Ņemot vērā iepriekš konstatēto, tiesa par pamatotu atzina Bāriņtiesas izdarīto secinājumu, ka bērna uzturēšanās bērna mātes ģimenē un satikšanās ar māti ir bērna vislabākajās interesēs. Līdz ar to Lēmums ir atstājams spēkā, bet /pers. C/ pieteikums ir noraidāms.

[7] Par Administratīvās rajona tiesas 2014.gada 24.aprīļa spriedumu bērna aizbildne /pers. C/ iesniedza apelācijas sūdzību, kas pamatota ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[7.1] Pirmās instances tiesa spriedumā nav norādījusi argumentus, kas apliecinātu, ka bērna māte neapdraud bērna drošību un ir

pilnīgi mainījusi savu dzīves uztveri un viņai ir saprotams, kā uzvesties bērna klātbūtnē. Tikšanās laikā, kas jau šobrīd ir notikušas, bērna māte centās atrast kopīgu valodu ar bērnu, taču, nesaņemot pretī reakciju, palika agresīva – skaļi jautāja astoņgadīgam bērnam, kāpēc ir tāda izturēšanās.

[7.2] Fakts, ka līdz šim laikam /pers. D/ nav devusi bērna uzturam nekādus līdzekļus vai citas ikdienā bērnam nepieciešamās lietas, /pers. C/ ieskatā, kārtējo reizi pierāda, ka persona neapzinās, ka vecākam ir ne tikai tiesības, bet arī pienākumi pret savu bērnu.

[7.3] Bērnam nav nekādas saites ar māti, gluži otrādi – bērns baidās, ka māte viņu paņems dzīvot pie sevis. Pēc tikšanās ar māti bērns paliek nervozs. Pirmās instances tiesa nepievērsa pienācīgu uzmanību psihologa slēdzienam, kā arī nepareizi izprata bērna teikto psihologam. Proti, bērns, atbildot uz jautājumu: „Vai tu gribi tikties ar māti?", atbildēja „Jā" tāpēc, ka šādas attiecības un attieksme bērnam ir izveidojusies tieši ar /pers. C/. Bērns godīgi atbildēja, bet domāja, ka viņai jautā par tikšanos ar /pers. C/, nevis /pers. D/.

[7.4] Valstij, veicinot ģimenes atkalapvienošanos, ir jāatceras, ka svarīgāks aspekts ir veicināt bērna veselīgo dzīves uztveri un ievērot bērna intereses. Izskatāmajā gadījumā bērnam nav nekādas emocionālās piesaistes mātei, starp bērnu un māti nav personīga kontakta. Bērns kopš dzimšanas ar savu māti satikās ne vairāk kā 5 reizes, un katra šāda tikšanās beidzās ar bērna emocionāli psiholoģisko stresu, turklāt bērna māte ieradās ne visai adekvātā stāvoklī (apreibinošo vielu ietekmē). Bērns nevēlas pavadīt laiku ar māti. Par savu ģimeni bērns uzskata /pers. C/ un /pers. C/ vīru, kaut arī nekādā veidā netiek veicināta bērna attālināšanās no savas bioloģiskās mātes.

[7.5] Bērna māte visu šo laiku slēpa faktu, ka viņas patstāvīgajā dzīvesvietā pastāvīgi uzturas viņas civilvīrs /pers. U/. Tiesa nav pārbaudījusi sodāmību, psiholoģisko stāvokli, veselības stāvokli un citu nepieciešamo informāciju par /pers. D/ civilvīru /pers. U/. Tas ir būtiski, jo, /pers. C/ ieskatā, nav pārliecības, ka trešā persona neapdraudēs bērna tikumisko, intelektuālo un fizisko attīstību.

[8] Bērna māte rakstveida paskaidrojumā Administratīvajai apgabaltiesai norāda, ka /pers. C/ apelācijas sūdzību neatzīst, papildus paskaidrojot, ka nepiekrīt apelācijas sūdzībā norādītajam, ka bērns ar māti kopš dzimšanas ir ticies tikai pāris reizes un māte tikšanās laikā ir bijusi neadekvātā stāvoklī. Apelācijas sūdzībā nav ierakstīts, ka tas bija 2011.gadā, bet no tā laika ir daudz kas mainījies.

Bērna māte ir mainījusi savus uzskatus par dzīvi un vēlas pati audzināt meitu. /pers. D/ dzīvesvietā bērna istaba ir labā stāvoklī, kur bērns var pilnvērtīgi uzturēties un dzīvot. Tāpat /pers. D/ bija lūgusi /pers. C/ kā bērna aizbildnei, lai viņa atver bērnam personīgo kontu bankā, uz kuru /pers. D/ varētu pārskaitīt naudas līdzekļus bērna vajadzību nodrošināšanai. Tomēr /pers. C/ atteicās no šāda piedāvājuma. /pers. D/ ir spējīga parūpēties par savu bērnu, taču tas ir grūti izdarāms, kamēr bērns dzīvo pie /pers. C/.

[9] Bāriņtiesa rakstveida paskaidrojumā Administratīvajai apgabaltiesai norāda, ka /pers. C/ apelācijas sūdzību neatzīst, papildus paskaidrojot, ka apelācijas sūdzībā ir norādīti identiski argumenti, kādi ir sniegtie pieteikumā pirmās instances tiesai.

Pirmās instances tiesa vispusīgi un objektīvi ir izvērtējusi lietas materiālus, pārbaudījusi lietā esošos pierādījumus, pamatoti atzinusi, k a /pers. C/ pieteikums nav pamatots un ir noraidāms. Tiesa par pamatotu atzina atbildētājas izdarīto secinājumu, ka bērna uzturēšanās bērna mātes ģimenē un satikšanās ar māti ir bērna vislabākajās interesēs, līdz ar ko Lēmums ir atstājams spēkā.

[10] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma (turpmāk - APL) 304.panta pirmo daļu lieta tiek izskatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[11] Pārbaudījusi lietas materiālus un novērtējusi lietā esošos pierādījumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka aizbildnes /pers. C/ apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[12] APL 307.panta ceturtā daļa noteic, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šajā gadījumā šā likuma 251.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi pirmās instances tiesas sprieduma pamatojumu kopsakarā ar pieteikumā un apelācijas sūdzībā ietvertajiem argumentiem, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances spriedums ir pamatots. Līdz ar to Administratīvā apgabaltiesa pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, kas norādīta sprieduma [6] punktā un atkārtoti APL 251.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus nenorāda.

[13] Papildus par apelācijas sūdzības argumentiem apgabaltiesa norāda, ka tie nav pamatoti turpmāk minēto apsvērumu dēļ.

[14] Apelācijas sūdzībā norādīts uz to, ka /pers. D/ neatbalsta bērnu materiāli, proti, nedod bērna uzturam naudas līdzekļus vai citas ikdienā bērnam nepieciešamās lietas.

Attiecībā uz minēto apelācijas sūdzības argumentu apgabaltiesa norāda, ka /pers. D/ tika atņemtas bērna aizgādības tiesības. Līdz ar to bērna uzturēšanu veic aizbildne /pers. C/.

Šajā lietā tiek vērtēts vienīgi jautājums par /pers. D/ un bērna tikšanās veidu laikā, kad aprūpes un aizgādības tiesības ir atņemtas. Proti, vai ir atļaujama bērna uzturēšanās pie /pers. D/ bez nakšņošanas līdz 2014.gada 15.jūlijam, sākotnēji pirmos trīs mēnešus bērnam tiekoties ar māti trešās personas klātbūtnē.

Novērtējot tikšanās pieļaujamību, pamatā ir apsverami jautājumi par to, vai šādi kontakti ir bērna interesēs (tai skaitā, vai bērns vēlas tikties), kā arī – vai ir iespējams nodrošināt nepieciešamās sadzīviskās prasības tikšanās laikā. Līdz ar to pats par sevi apstāklis, ka /pers. D/ šobrīd neveic bērna aprūpi, nav izšķirošs, lai liegtu tiesības tikties ar bērnu.

[15] Apelācijas sūdzībā citstarp norādīts uz to, ka bērna mātes dzīvesvietā pastāvīgi uzturas viņas civilvīrs /pers. U/ un apelācijas sūdzības iesniedzējai nav pārliecības, ka /pers. D/ ģimenē no trešās personas puses netiks apdraudēta bērna tikumiskā, intelektuālā un fiziskā attīstība. Šis arguments ir izteikts tikai apelācijas sūdzībā, līdz ar to šo apstākļu pārbaude iepriekš nav veikta.

Apgabaltiesa vērtējumā arī šajā gadījumā ir būtiski ņemt vērā, ka Lēmums paredz, ka bērns uzturēsies pie /pers. D/ trešās personas klātbūtnē. Līdz ar to vispārīgs izteikums, ka kāda cita persona varētu apdraudēt bērna tikumisko, intelektuālo un fizisko attīstību, nav pamatots ar loģiskiem apsvērumiem, ņemot vērā Lēmuma saturu. Papildus norādāms, ka /pers. C/ procesa laikā iestādē pauda viedokli, ka piekrīt tam, ka /pers. D/ tiekas ar bērnu, ja šāda tikšanās notiek trešās personas klātbūtnē. Vēlāk šis viedoklis tika mainīts.

[16] Apelācijas sūdzībā tiek norādīts, ka tiesa, spriežot lietu, nav norādījusi nekādus argumentus, kas apliecinātu, ka /pers. D/ neapdraud bērna drošību un ir pilnīgi mainījusi savu uztveri, un viņai ir saprotams, kā uzvesties bērna klātbūtnē.

Apgabaltiesas vērtējumā, ņemot vērā iepriekšējos notikumus, kas noveda pie aizgādības tiesību atņemšanas, /pers. D/ objektīvi pastāv šķēršļi, kas traucēs atgūt meitas uzticību. Šo šķēršļu pārvarēšanai ir nepieciešams ilgstošs laika periods, darbību pakāpeniskums un speciālistu atbalsts.

Novērtējot lietā esošo psihologu atzinumu *(lietas 153.-155.lapa),* var konstatēt, ka tajos tiek norādīts uz iepriekš minētajiem apstākļiem un iespējamām grūtībām, tomēr tie satur arī norādes, ka /pers. D/ ir sievietes personības resursi un motivācija, kas ir nepieciešami kontaktu veidošanai ar bērnu.

Apgabaltiesas vērtējumā tādu īpašību attīstīšana kā pacietība, uzmanība, bērna interešu iepazīšana un respektēšana ir izveidojama tikai ilgstošā procesā. Līdz ar to nav pamata procesa sākumā izvirzīt tādas prasības, kas sasniedzamas tikai ilgstoša darba rezultātā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

Noraidīt /pers. B/ aizbildnes /pers. C/ pieteikumu par Rīgas bāriņtiesas 2014.gada 15.janvāra lēmuma Nr.1-6/98 atcelšanu.

Spriedumu viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnesis referents V. Poķis

Tiesneses M. Osmane

A. Šteinberga